

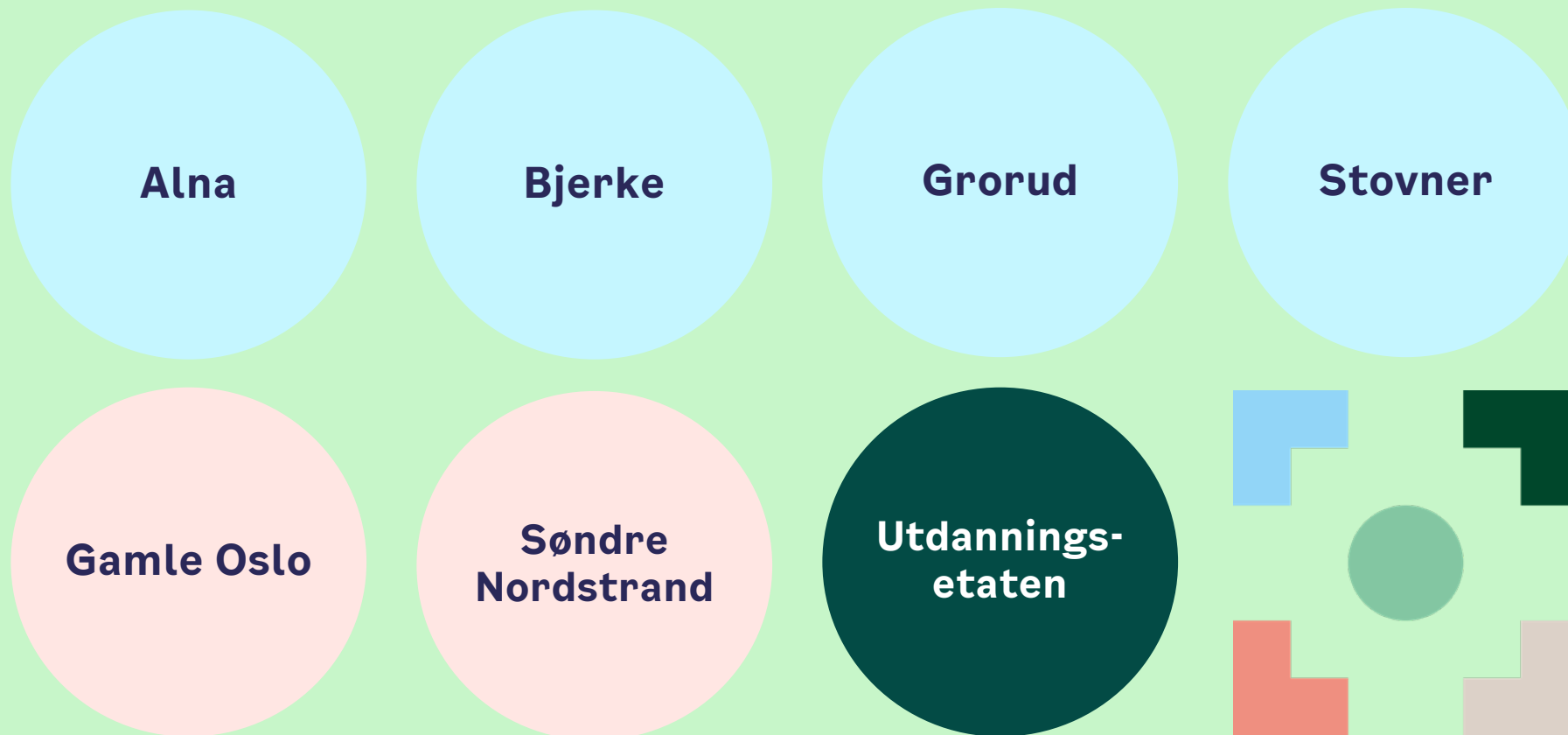
Foreldresamarbeid

hvorfor er det viktig og hvordan lykkes?

Områdesatsingene i Oslo

Delprogram oppvekst og utdanning

James Stove Lorentzen

Byråd for byutvikling

Hvorfor er foreldresamarbeid med alle foreldre så viktig?

Hva betyr foreldrenes bakgrunn for barns læring og utvikling?

Henrik Daae Zachrisson

Seminar om foreldresamarbeid

Oslo kommune, 29.11.25

UiO : Universitetet i Oslo

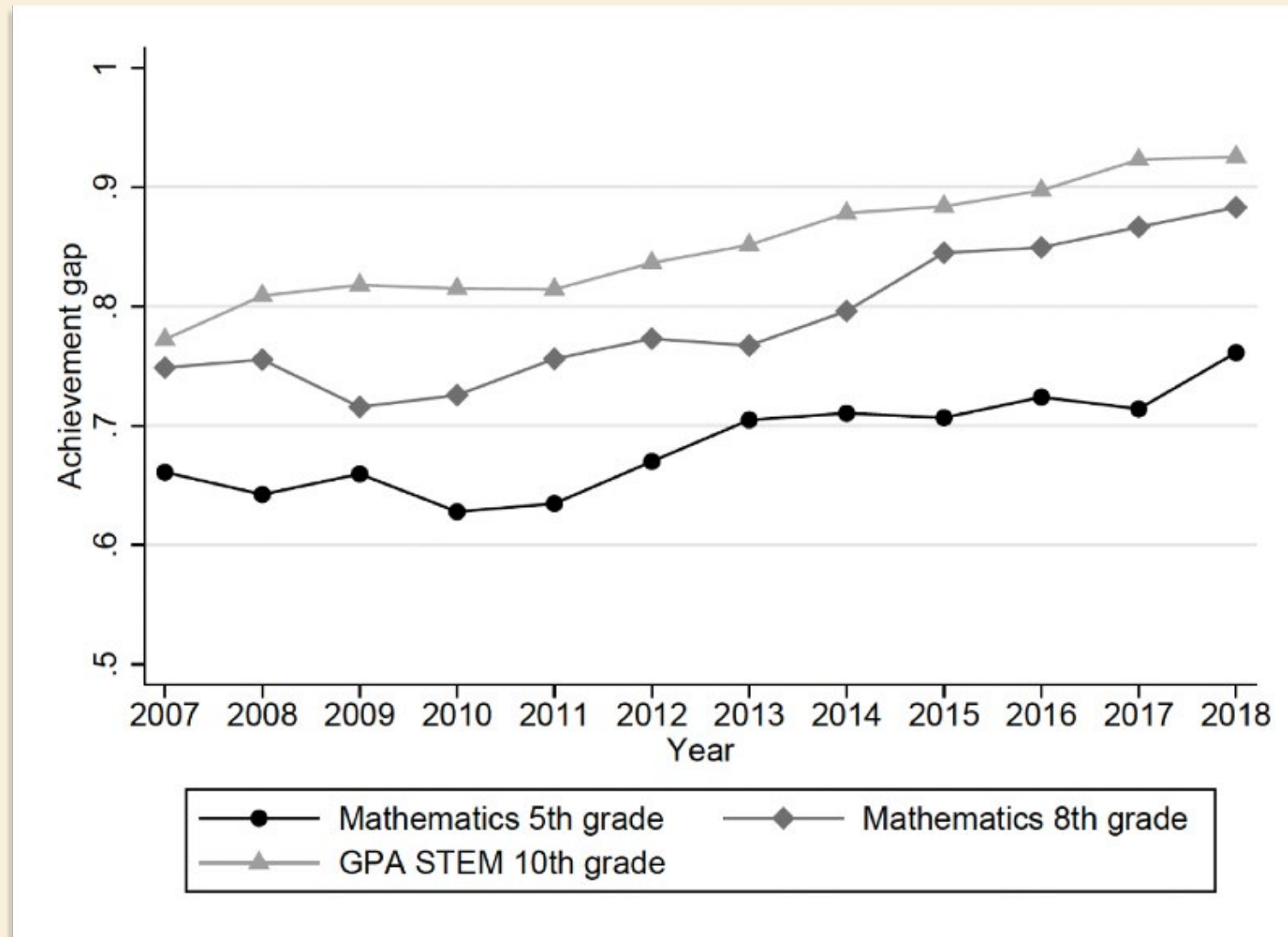

Senter for
fremragende
forskning

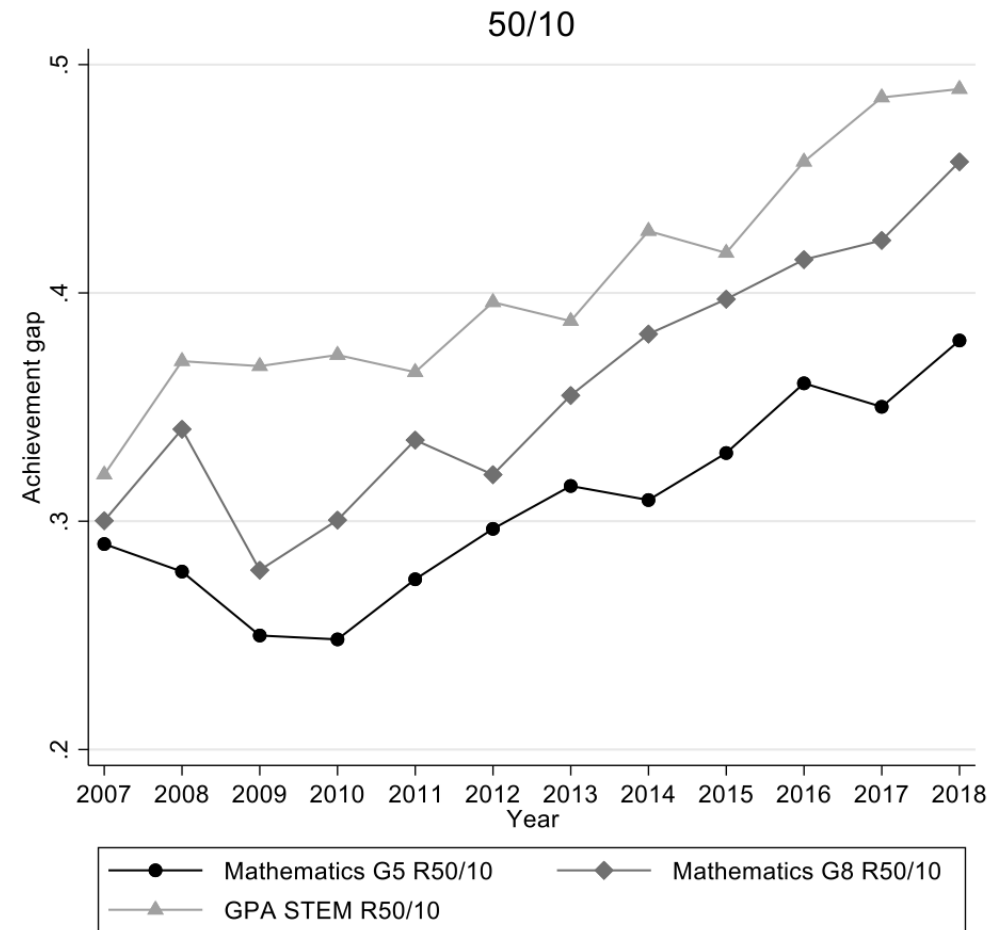
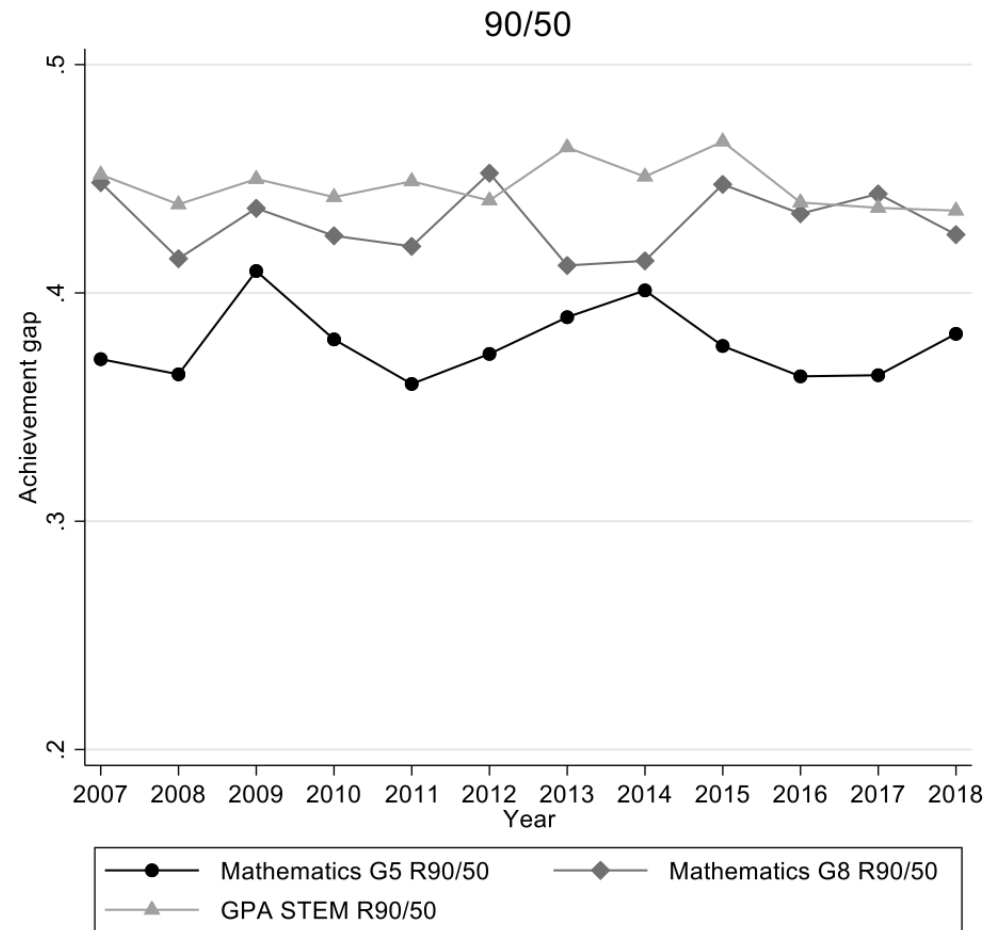

Centre for Research on Equality in Education

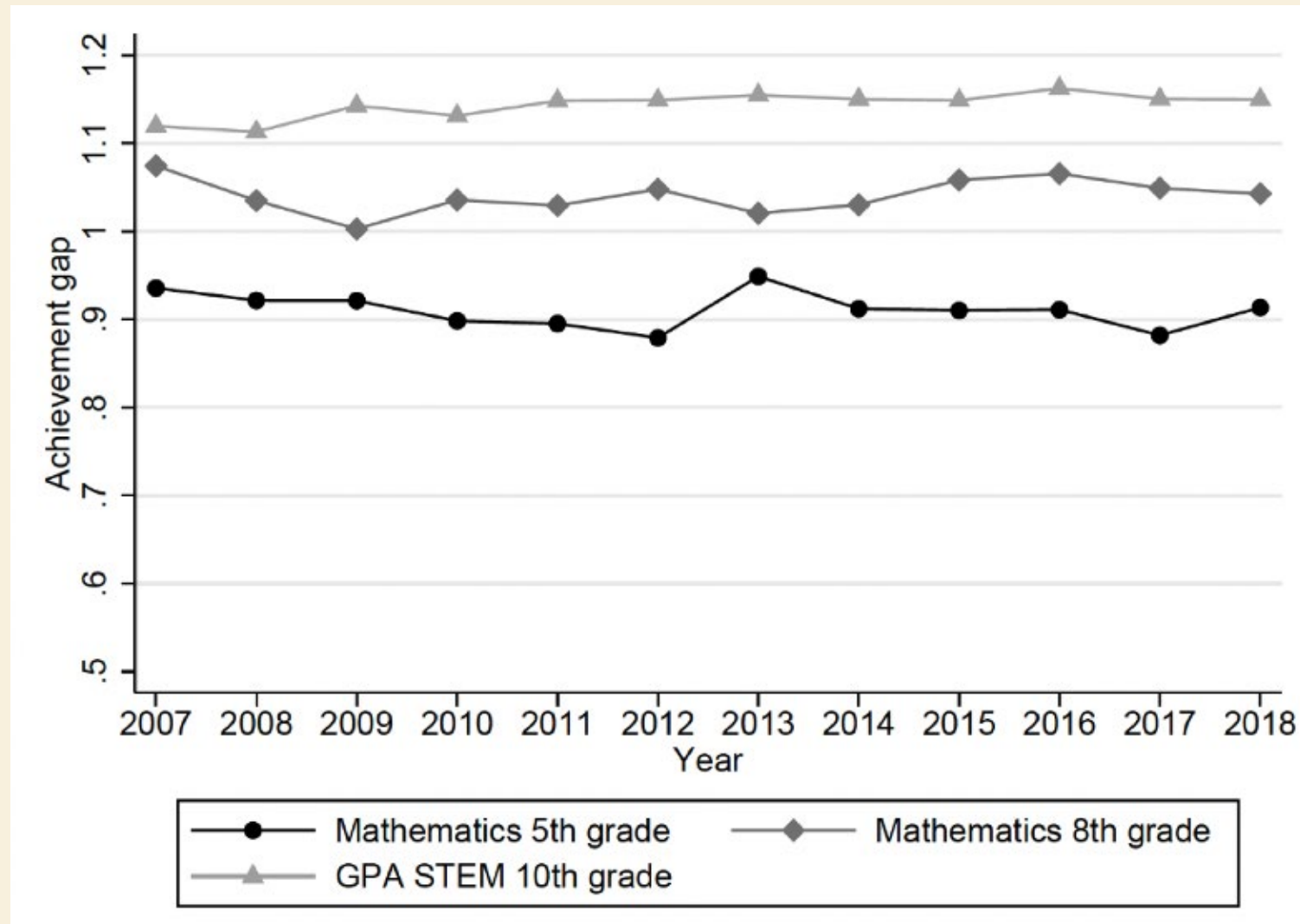
Inntektsulikhhet i skoleresultater

Endringer blant dem med minst.

Utdanningsulikhet i skoleresultater

Variasjon på tross av bakgrunn

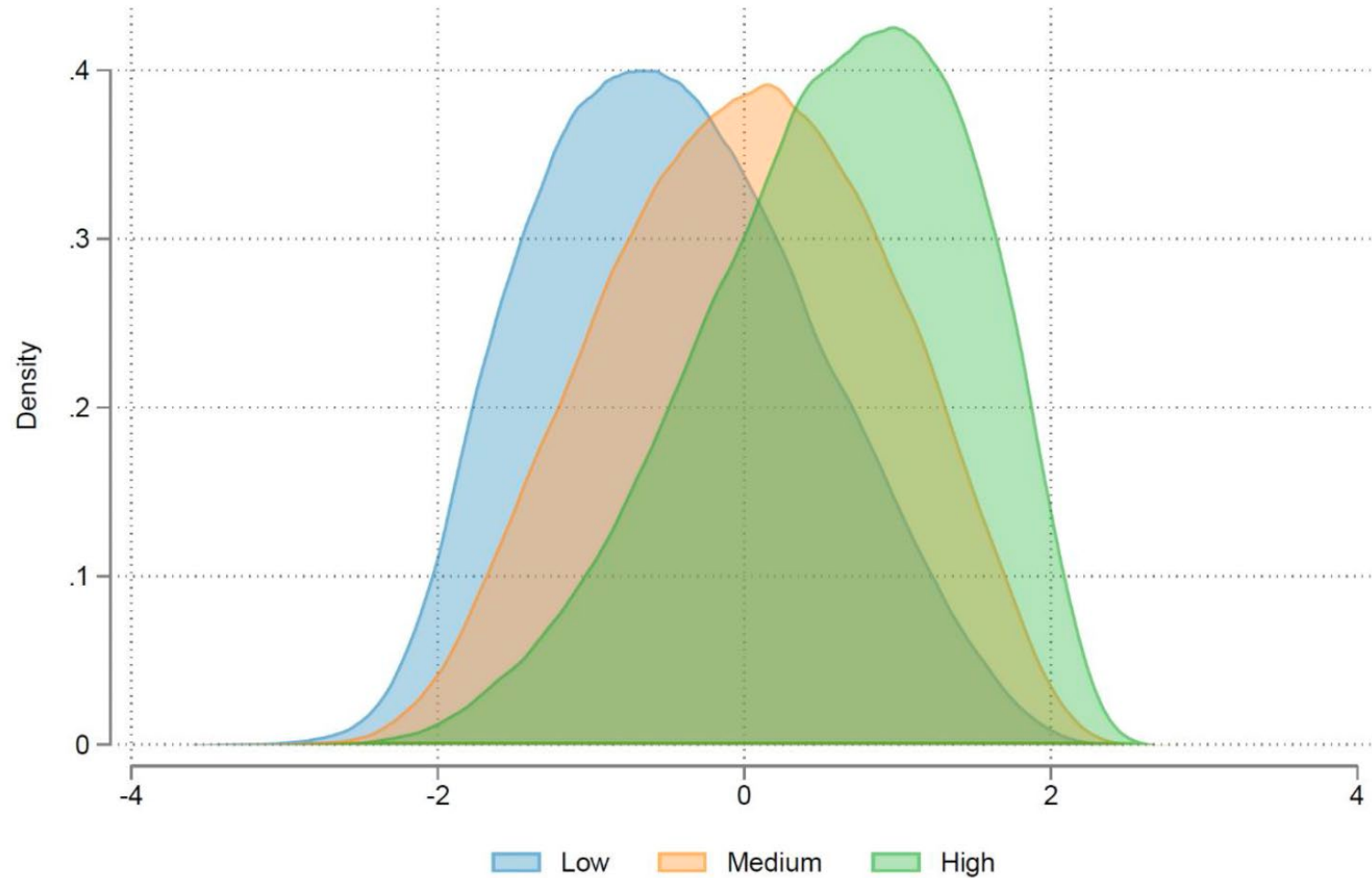

Figure 1: Achievement differences in standardized tests in 8th grade by parental education.

Forskjellene starter tidlig

- Målbare forskjeller allerede ved to års alder
 - Foreldres utdanning
 - Økonomiske problemer
 - Minoritetsbakgrunn
- Forskjellene øker ved skolestart

Årsaker og mekanismer

Er sosial bakgrunn **årsak** til vansker?

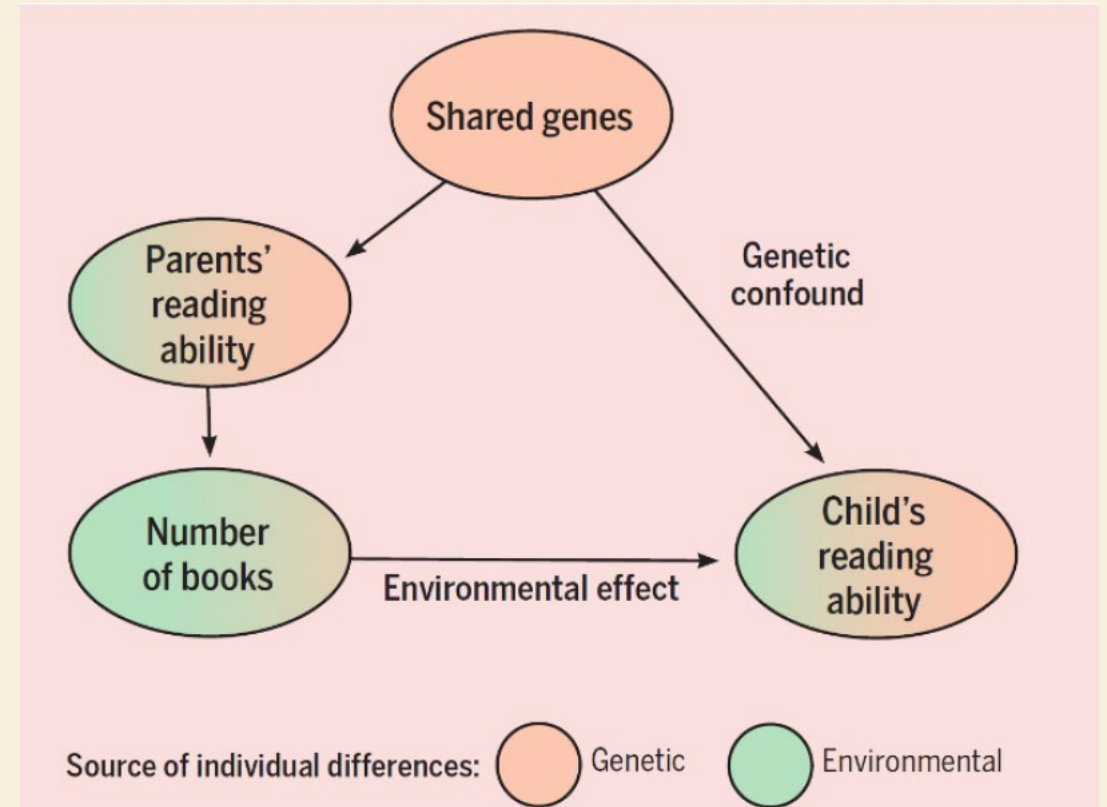
- Sosial sortering vs sosial årsak
- Påvirker foreldres inntekt barns læring?
 - Ja, delvis, men ikke alltid.
- Påvirker foreldres utdanning barns læring?
 - Ja, men kompleks sammenheng

Mekanismer

- Genetikk
- Familieprosesser
- Knapphetens psykologi
- Nabolag/Skole/Livet utenfor

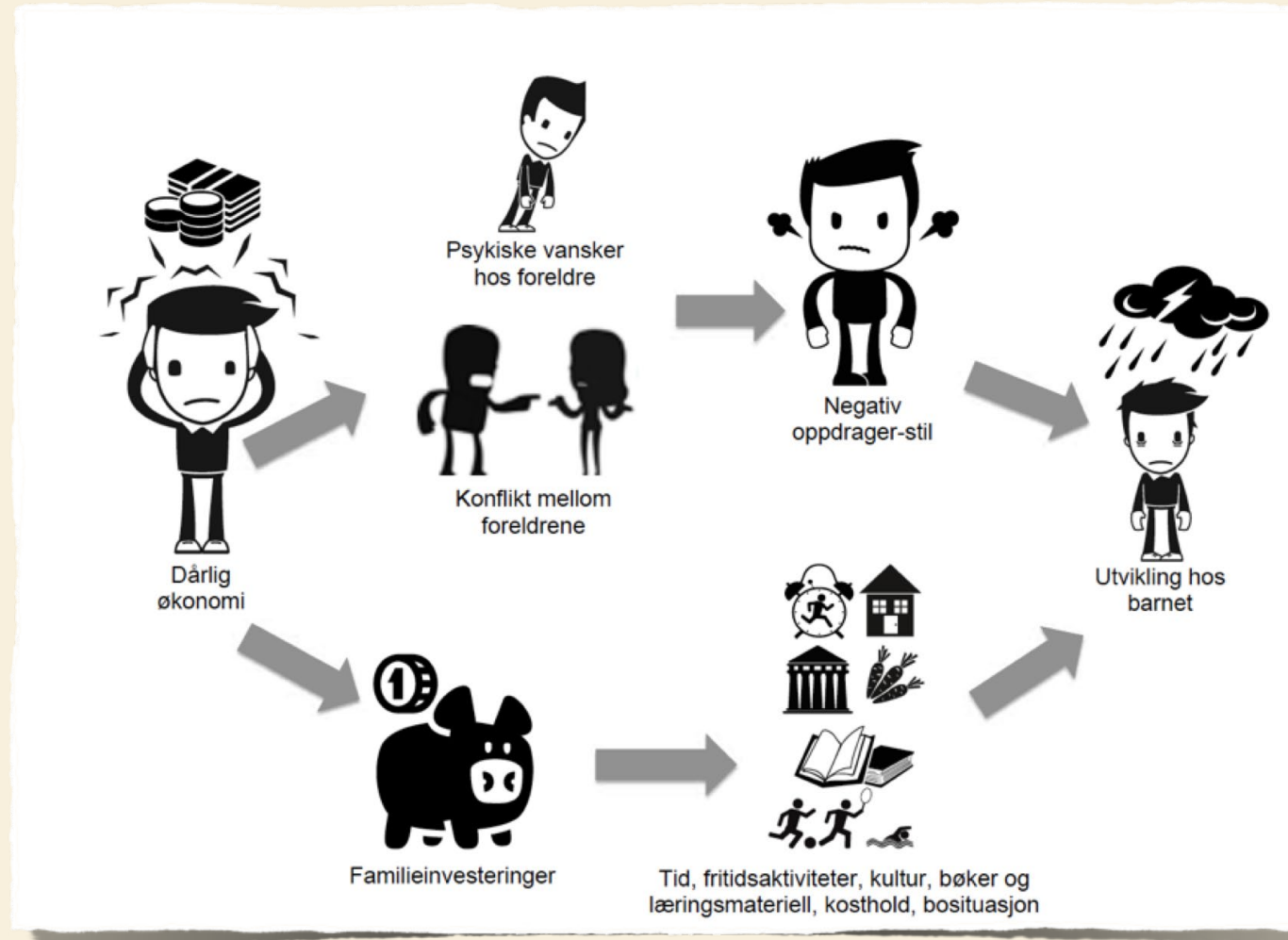
Genetikk

- Genetisk komponent
 - Ca 50% av variasjonen i sosial klasse forklares av genetikk
- Sårbarhet-ikke determinisme
 - Samspill med miljø
 - Endre miljø for å endre genetiske effekter

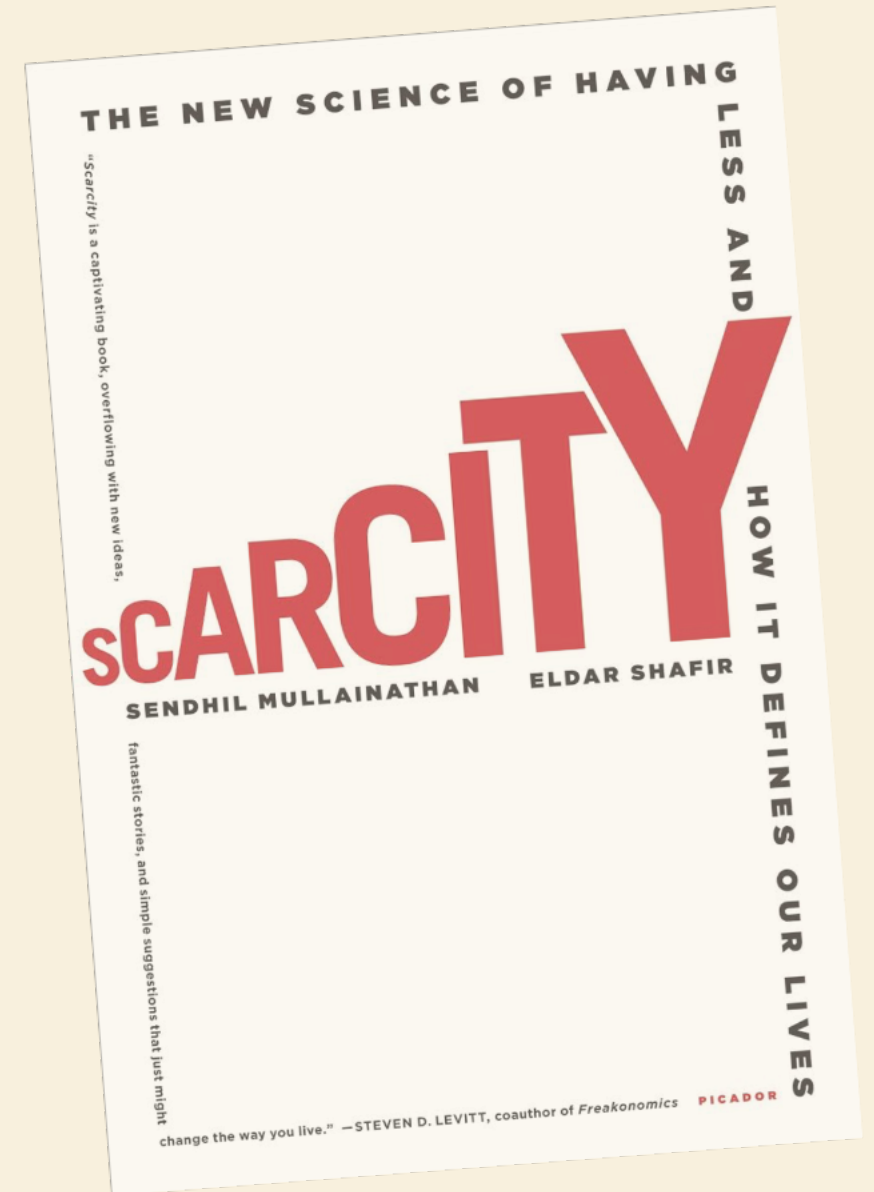
Melby-Lervåg et al.,

Noen kjente familiemekanismer

Knapphetens psykologi

- Knapp økonomi
 - Øket stress, mindre forutsigbarhet
 - Mindre kapasitet
 - Planlegning
 - IQ & kognitiv kontroll
- Kaos og uforutsigbarhet
 - Øker stress og reduserer mestring

Foreldrerollen

- Å være foreldre kan være krevende
 - For alle
- Mangel på ressurser forsterker dette
 - For mange

Forskjeller mellom skoler

- Sammenhengen mellom sosioøkonomi og skoleprestasjoner varierer mellom skoler
- Gode skoler kompenserer for:
 - Forskjeller i elevenes sosioøkonomi
 - sårbarhet for ADHD

Nabolag

Sosial risiko

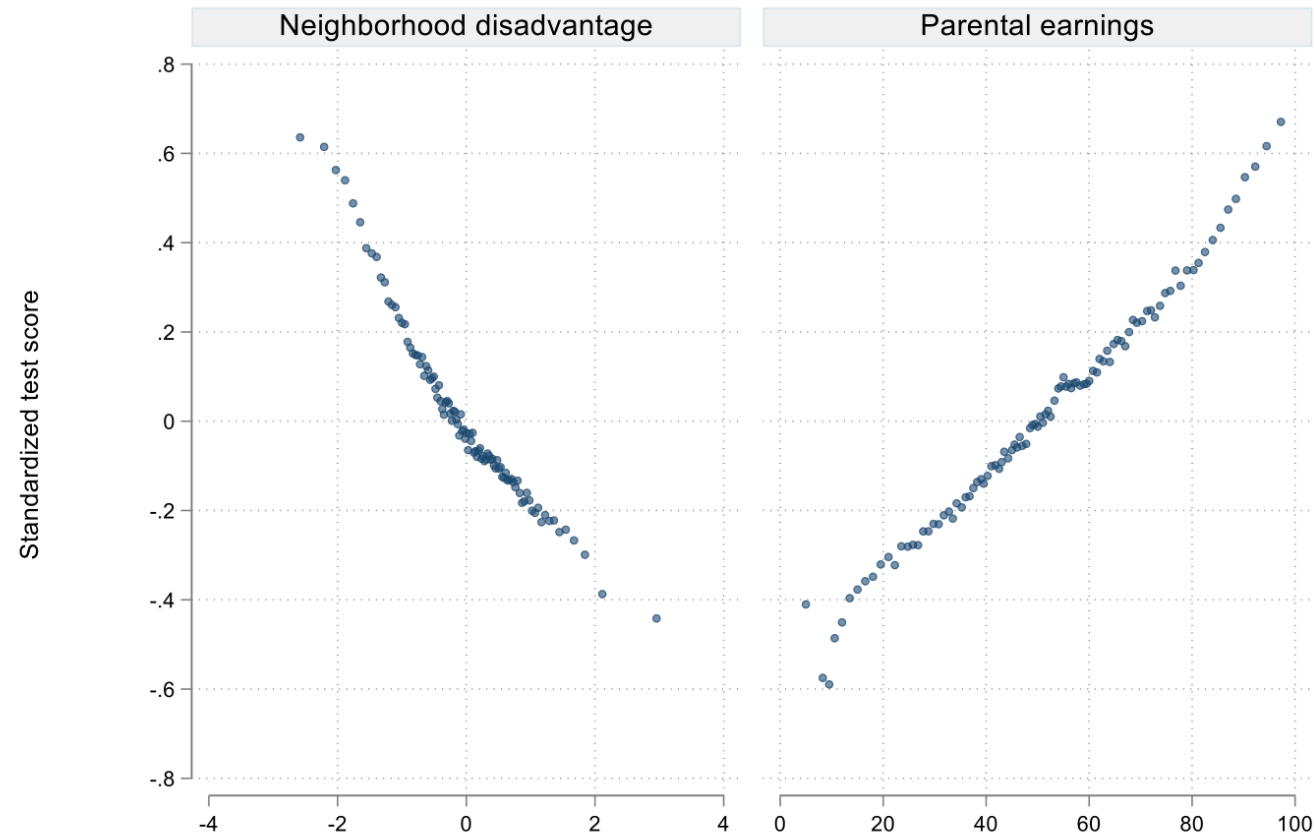
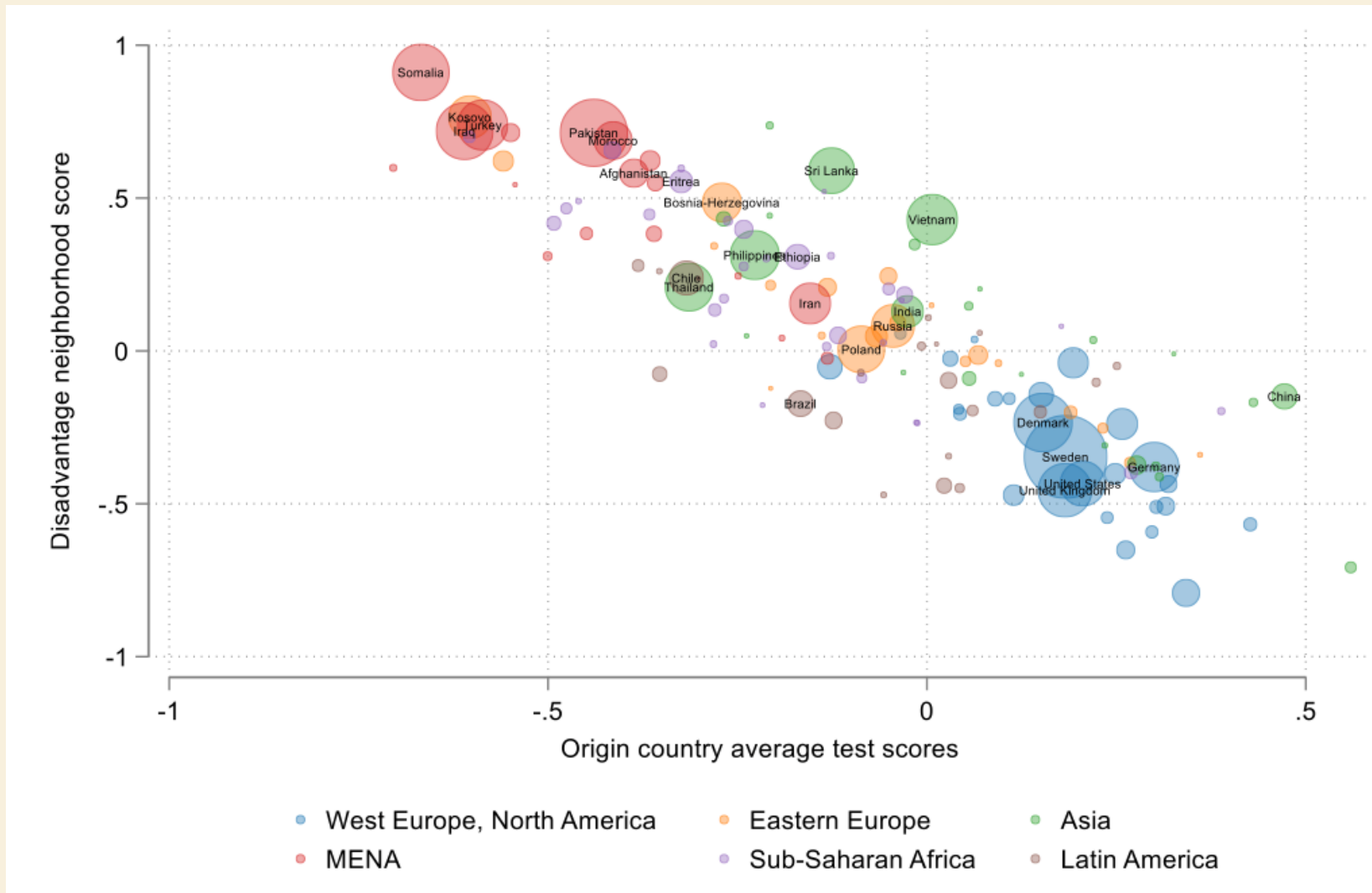
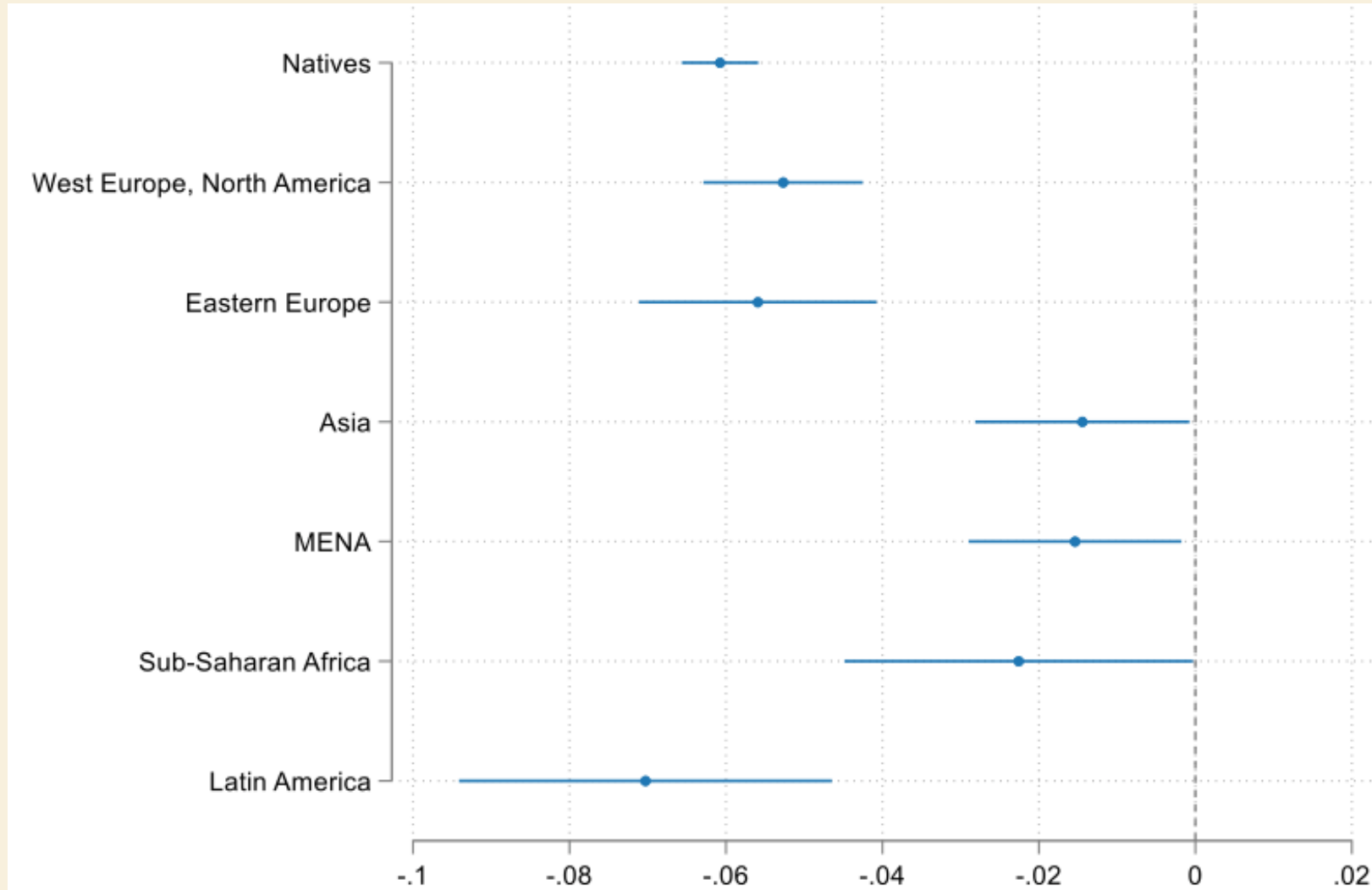

Figure 2: Bivariate associations between neighborhood disadvantage and standardized test scores (left) and parental earnings (right).

Nabolag-ulik effekt for ulike grupper

Nabolag-ulik effekt for ulike grupper

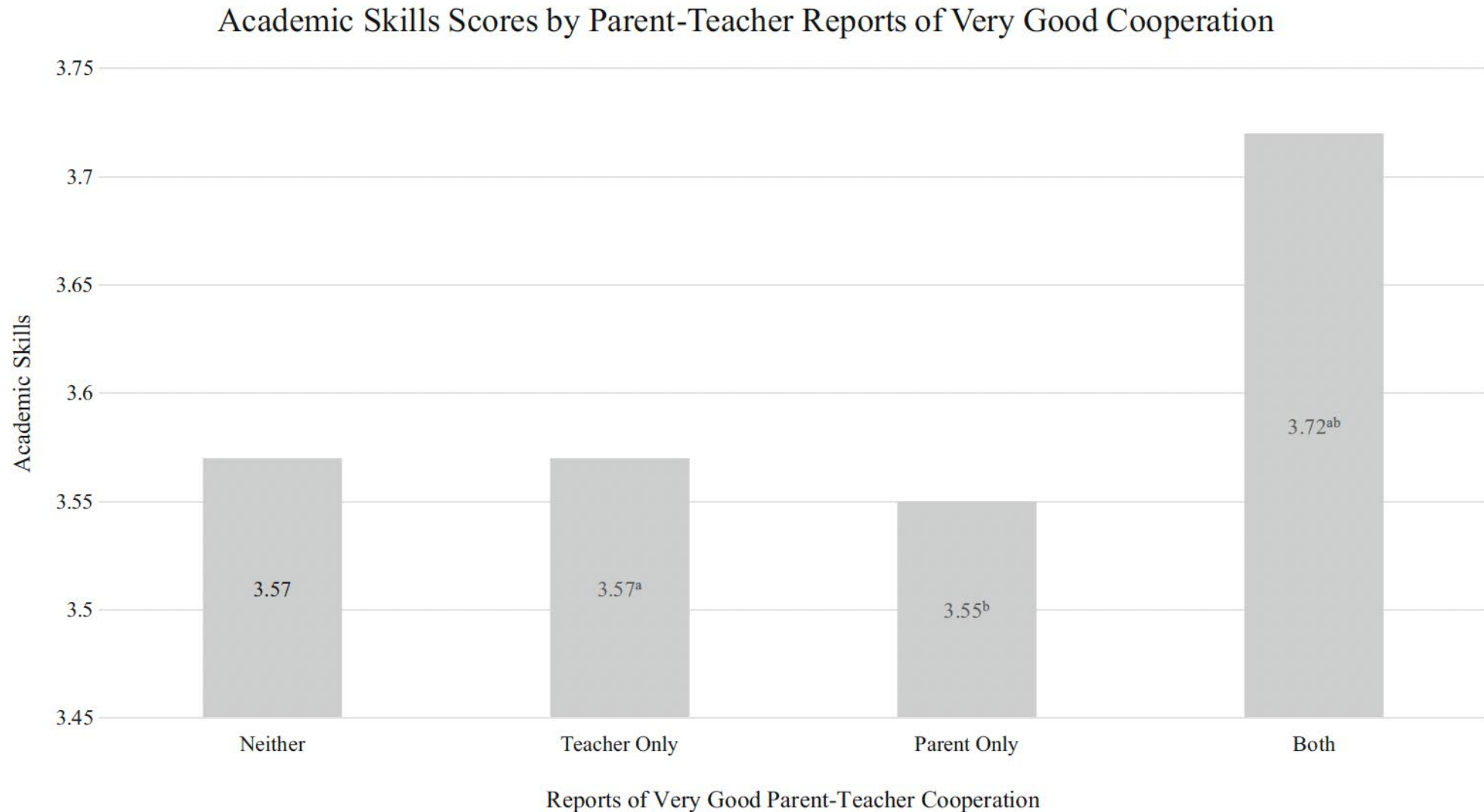

Har foreldre-lærer-samarbeid effekt?

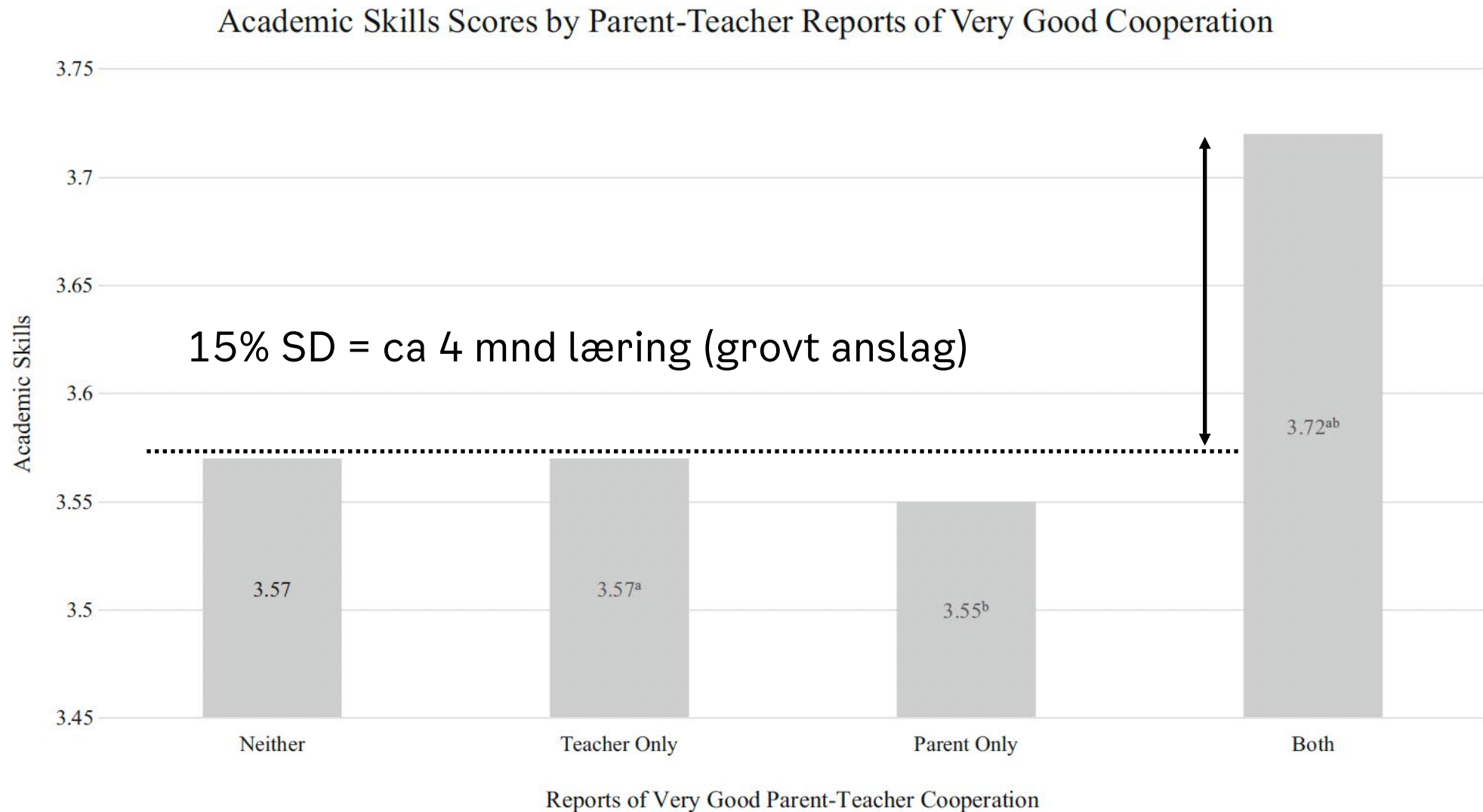
Sånn har vi målt

- ▶ Undersøkt 1000 barns sosiale utvikling ved skolestart (NUBU)
- ▶ Spørsmål til lærer og foreldre om kvaliteten på samarbeid
- ▶ Lærers rapport om barnas
 - skoleferdigheter
 - sosiale ferdigheter
 - adferdsvansker
- ▶ Undersøkt sammenheng mellom samarbeid og læring/utvikling
 - Kontrollert for ferdigheter før skolestart

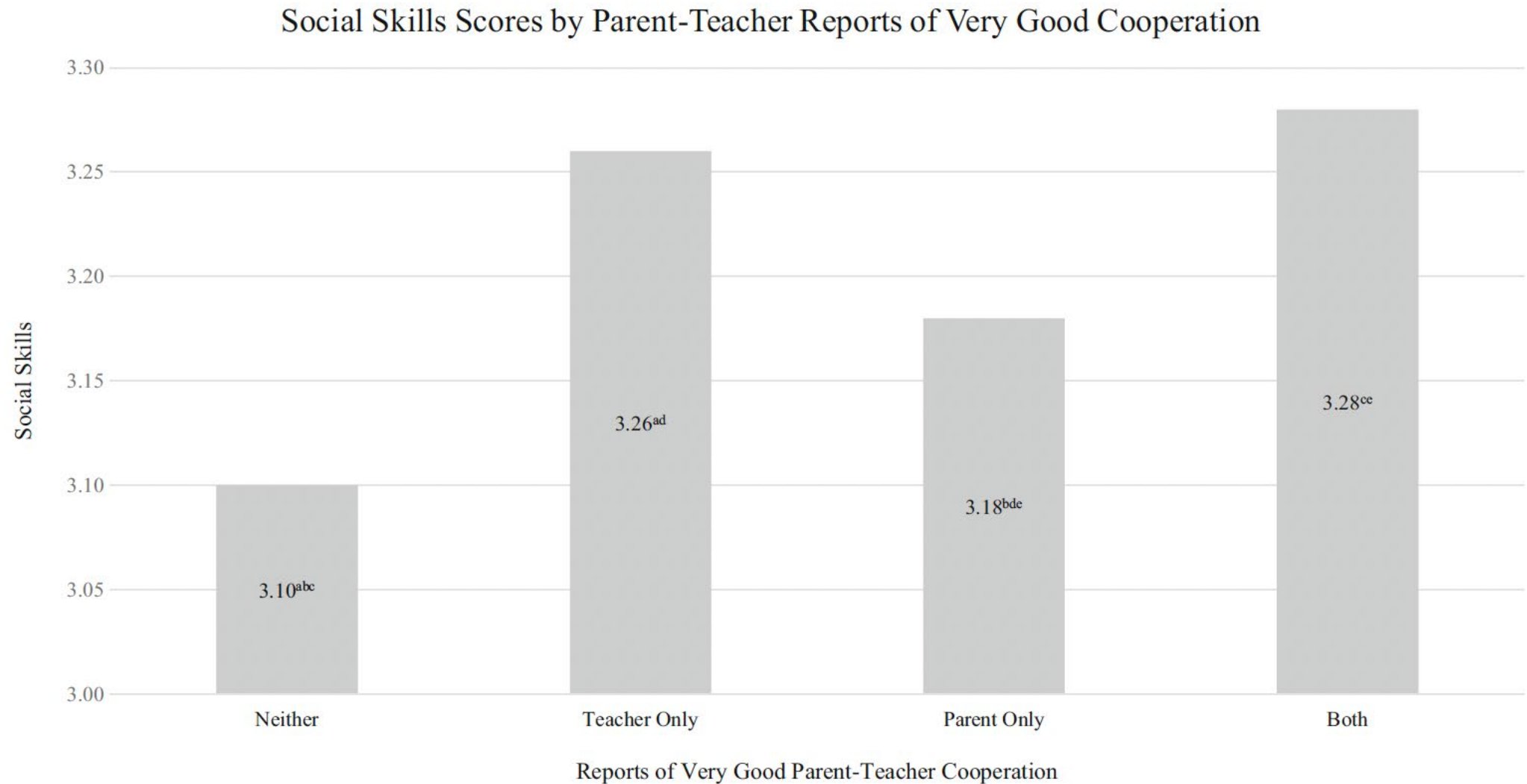
Har foreldre-lærer-samarbeid effekt?

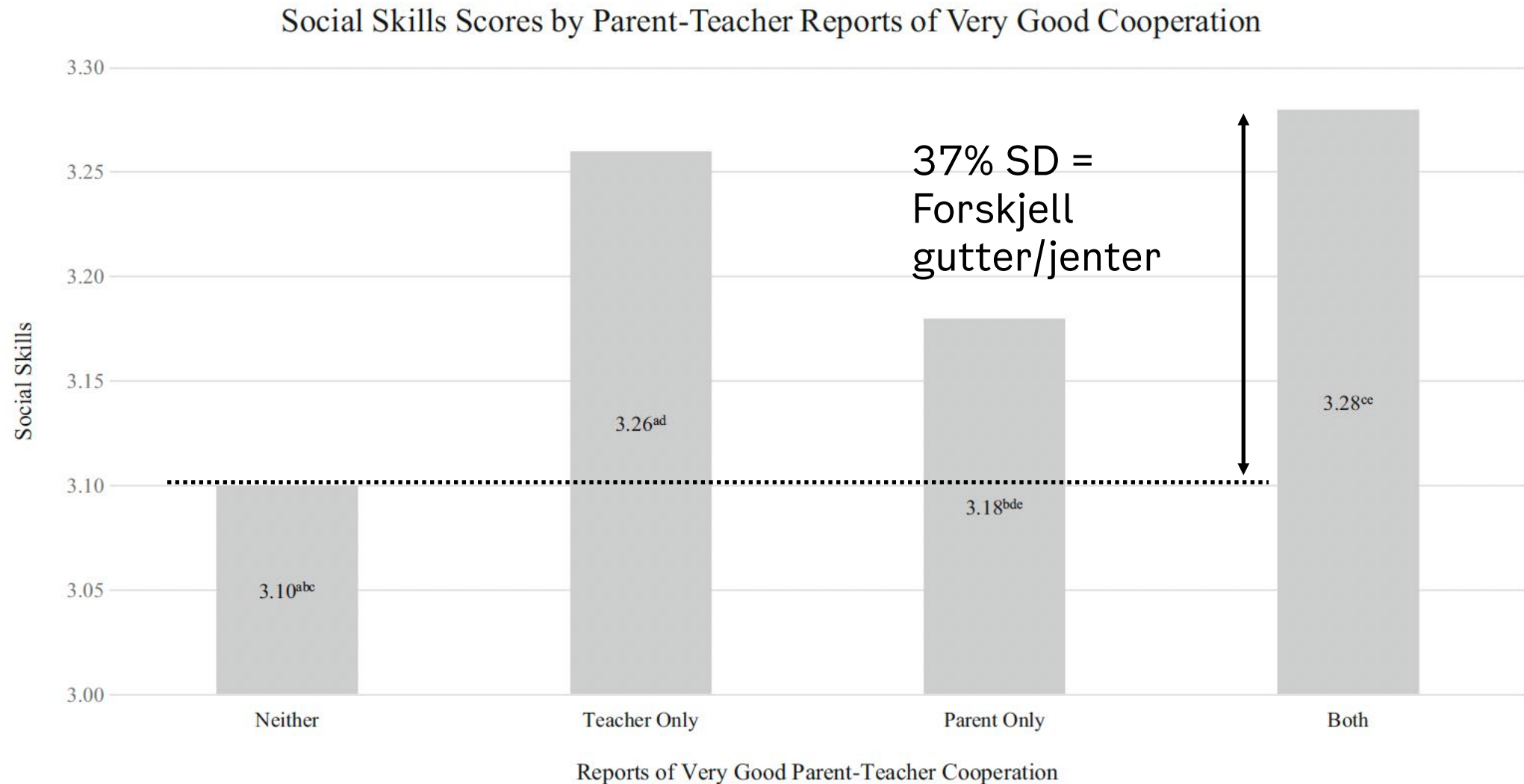
Har foreldre-lærer-samarbeid effekt?

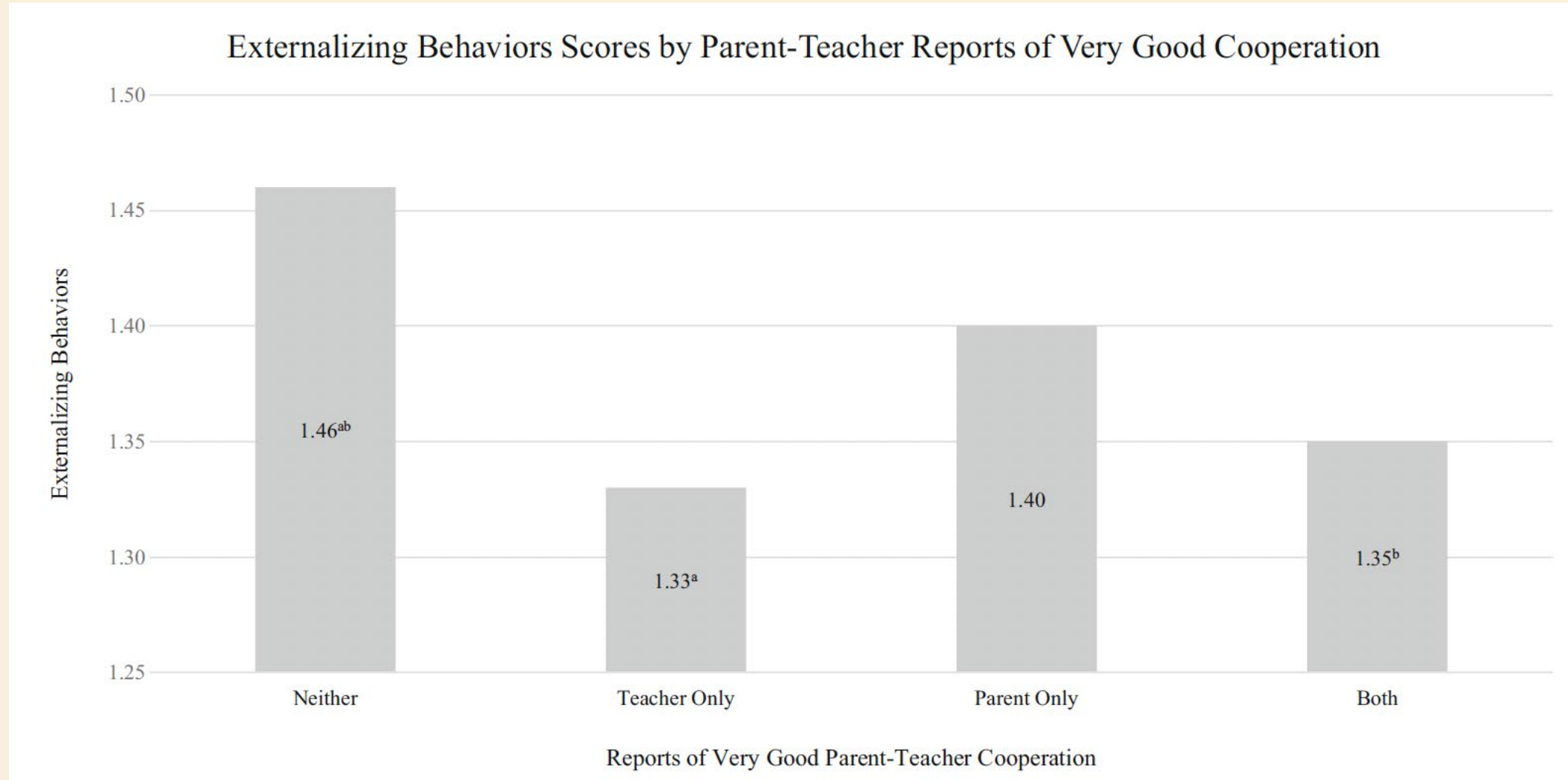
Har foreldre-lærer-samarbeid effekt?

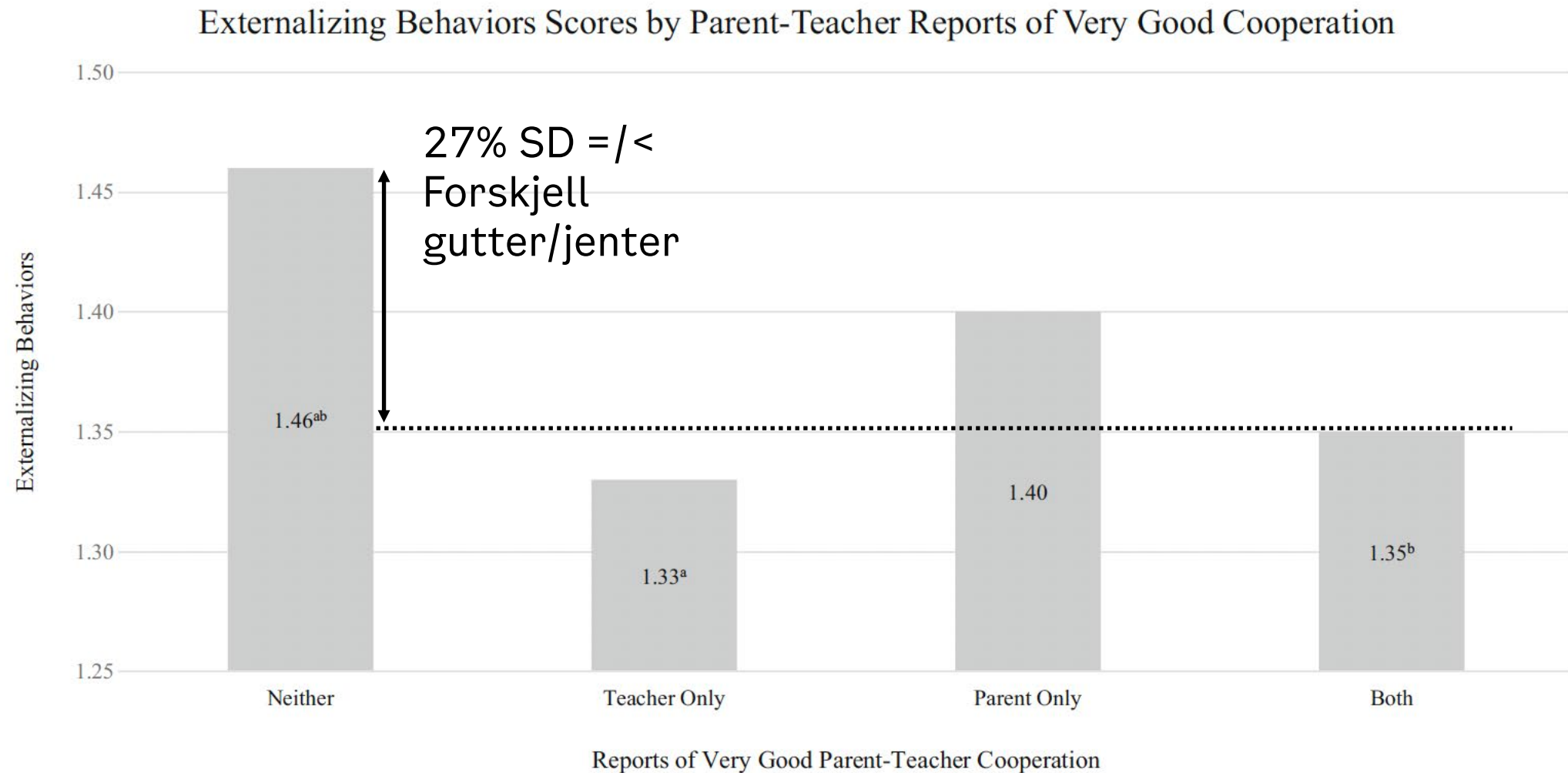
Har foreldre-lærer-samarbeid effekt?

Har foreldre-lærer-samarbeid effekt?

Har foreldre-lærer-samarbeid effekt?

Foreldresamarbeid: Hva kan vi lære av forskningen?

Sosial bakgrunn, utvikling, og læring

- Store forskjeller i skoleprestasjoner (og annet..)
- Dette skyldes forskjeller i:
 - Hjemmemiljø
 - Arv
 - Nabolag

Kan vi gjøre noe med det?

- Ja!
 - Endringer i skole og nabolag
- Hva?
 - Mye vet vi ennå ikke (dessverre)
 - Foreldre-skole-samarbeid
 - En av mange ting

Hvorfor er godt foreldre-skole-samarbeid viktig?

Min synsing

- Gir foreldre
 - Kunnskap om barnet på skolen og viktigheten av støtte hjemmefra (selvsagt)
 - Opplevelse av
 - Ansvarliggjøring
 - Tilhørighet
 - Mulighet til handling
 - Håp og fremtidstro

Hvorfor er godt foreldre-skole-samarbeid viktig?

Min synsing

- Gir læreren
 - Kunnskap om barnet i hjemmet (selvsagt)
 - Hjelp til å se
 - Barnets ressurser og talenter
 - Familiens utfordringer
 - Arenaer for samarbeid

Takk for oppmerksomheten!

henrikdz@uio.no

Referanser

- Borgen, N. T., & Zachrisson, H. D. (2024). How neighbourhood effects vary by achievement level. *European Sociological Review*, 41(2), 215-231. doi:10.1093/esr/jcae034
- Borgen, N. T., Zachrisson, H. D., & Sandsør, A. M. J. (2025). *Schools equalizing or exacerbating inequality? Between-school variability in the relationship between socioeconomic background and academic achievement*. OSF.
- Borgen, S. T., Borgen, N. T., & Zachrisson, H. D. (2025). Ethnic minorities in disadvantaged neighborhoods: Differential effects on educational outcomes. *Social Science Research*, 127, 103152. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2025.103152>
- Bøe, T. (2015). *Sosioøkonomisk status og barn og unges psykologiske utvikling: Familiestressmodellen og familieinvesteringsperspektivet*. Retrieved from Oslo, Norge:
- Carneiro, P., Cattan, S., & Neves, H. (2025). Theoretical and empirical perspectives on the link between poverty, parenting and children's outcomes. *Fiscal Studies*, 46(1), 9-35. doi:<https://doi.org/10.1111/1475-5890.12404>
- Cheesman, R., Eilertsen, E. M., Ayorech, Z., Borgen, N. T., Andreassen, O. A., Larsson, H., . . . Ystrom, E. (2022). How interactions between ADHD and schools affect educational achievement: a family-based genetically sensitive study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 63(10), 1174-1185.
- Chyn, E., & Katz, L. F. (2021). Neighborhoods matter: Assessing the evidence for place effects. *Journal of Economic Perspectives*, 35(4), 197-222. doi:10.1257/jep.35.4.197
- Cook, K. D., Dearing, E., & Zachrisson, H. D. (2018). Is Parent–Teacher Cooperation in the First Year of School Associated with Children’s Academic Skills and Behavioral Functioning? *International Journal of Early Childhood*, 50(2), 211-226. doi:10.1007/s13158-018-0222-z
- Duncan, G., Kalil, A., Mogstad, M., & Rege, M. (2023). Chapter 1 - Investing in early childhood development in preschool and at home. In E. A. Hanushek, S. Machin, & L. Woessmann (Eds.), *Handbook of the Economics of Education* (Vol. 6, pp. 1-91): Elsevier.
- Ribeiro, L. A., Zachrisson, H. D., Nærde, A., Wang, M. V., Brandlistuen, R. E., & Passaretta, G. (2023). Socioeconomic disparities in early language development in two Norwegian samples. *Applied Developmental Science*, 27(2), 172-188. doi:10.1080/10888691.2022.2051510
- Sandsør, A. M. J., Zachrisson, H. D., Karoly, L. A., & Dearing, E. (2023). The widening achievement gap between rich and poor in a Nordic country. *Educational Researcher*, 52(4), 195-205. doi:10.3102/0013189x221142596
- Scarr, S., & McCartney, K. (1983). How people make their own environments: A theory of genotype→ environment effects. *Child Dev*, 54 (2) 424-435.

Foreldresamarbeid i hverdagen

Oslo

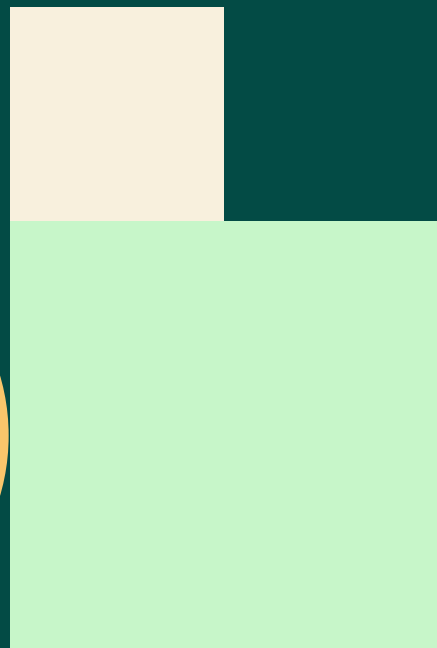
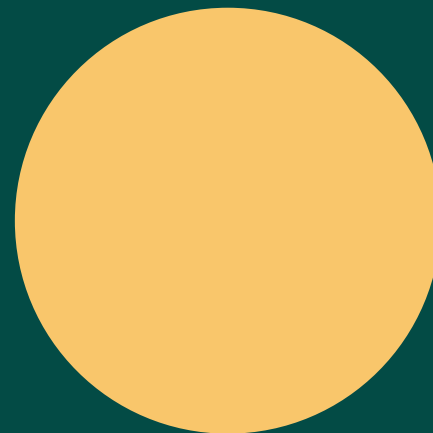
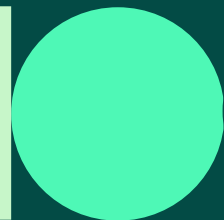
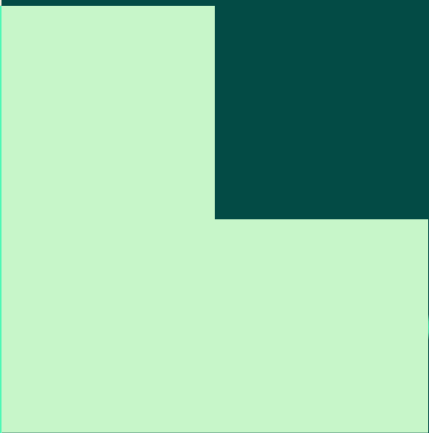
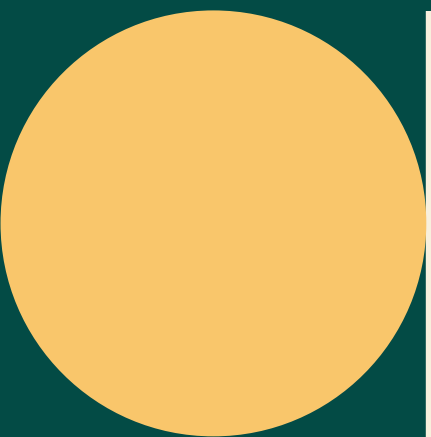
Shazia Afzal

Mor til Hassan

Hassan Butt

Pedagogisk leder
Vestlisletta barnehage i Bydel Stovner

Film

Foreldresamarbeid i hverdagen

Oslo

Sammen om læring:

Haugerud ungdomsskole mobiliserer foreldrene og løfter elevene

Sammen om læring

- › Felles kultur for læring
- › Alle lærere er leselærere
- › Systematisk arbeid

Oslo

Hvorfor vi startet

- ▶ Svake leseferdigheter ved skolestart
 - 50 % av 8. klassingene leste på nivå 1 og 2 av 5
- ▶ Tiltak
- ▶ Resultat: leseforbedring

Hva har vi gjort?

1

Mobilisert
foreldreressursene

2

Kompensert der
foreldre ikke strekker til

Hvordan har Haugerud skole mobilisert?

- ▶ Lesemøte med foreldre og elever sammen
 - Ærlighet om resultater
 - Ansvarliggjøring
 - Tiltak:
 - Modellering og lesestrategier
 - Begrepstrening
 - Lesing i alle fag
 - Leseavtale hjem-skole

Gladmeldinger

- ▶ Fokus på elevens mestring
- ▶ Relasjoner styrkes
- ▶ Middagsbordet
- ▶ Elevundersøkelse: lave mobbetall og høy trivsel

Fortsatt veldig gøy å få disse meldingene. Dere er flinke!
Tusen Takk:)

13:48

Få fedrene på banen!

- ▶ Ring fedrene – ikke bare mødrene
- ▶ Tydelige forventinger om oppmøte på foreldremøte
- ▶ Foreldremøte - skolemelding og telefon
- ▶ Fedre som rollemodeller for lesing og skoleengasjement
- ▶ FAU
- ▶ Unge ledere og nærmiljøet

Hvordan har vi kompensert?

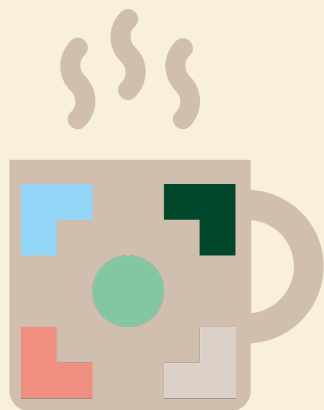
- ▶ Taleopptak
- ▶ Tett læreroppfølgning
- ▶ Individuelle elevsamtaler
- ▶ Gladmelding
- ▶ Skolen: Lesing 15 minutter hver dag
- ▶ Hjemme: Lesing 20 minutter hver dag
- ▶ Eleven som la feller for læreren

Hva har vi oppnådd

- Elev: fra nivå en til tre (22 skala-poeng opp!)
 - Klassen: Ingen på nivå 1
 - Trinnet: 7 skalapoengøkning
 - Forventet utvikling er 3 skalapoeng (ett års modning)
-
- **Tiltak førte til -> dobbel forventet fremgang**
 - **Årets 9.trinn samme fremgang**

Pause

Oslo

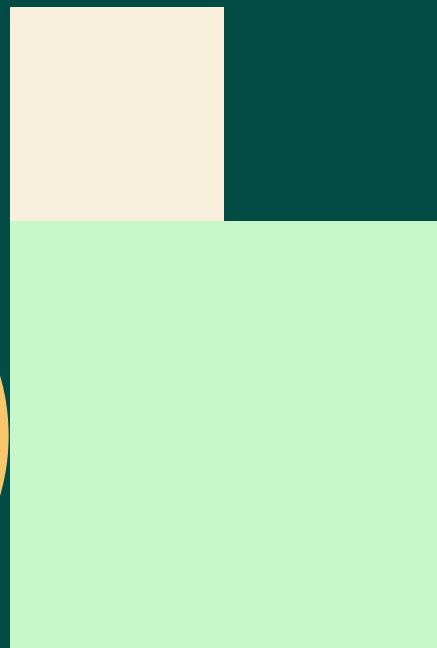
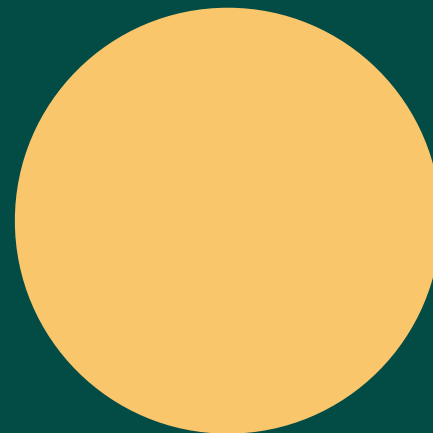
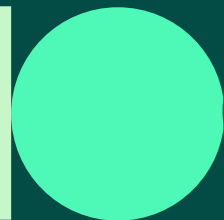
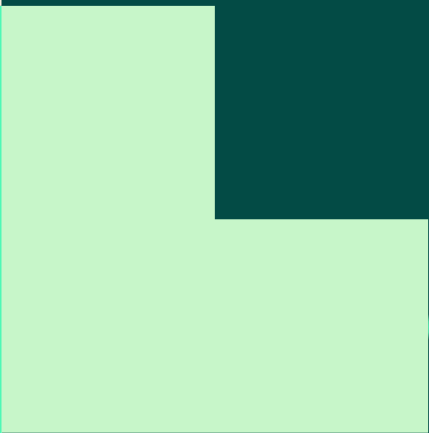
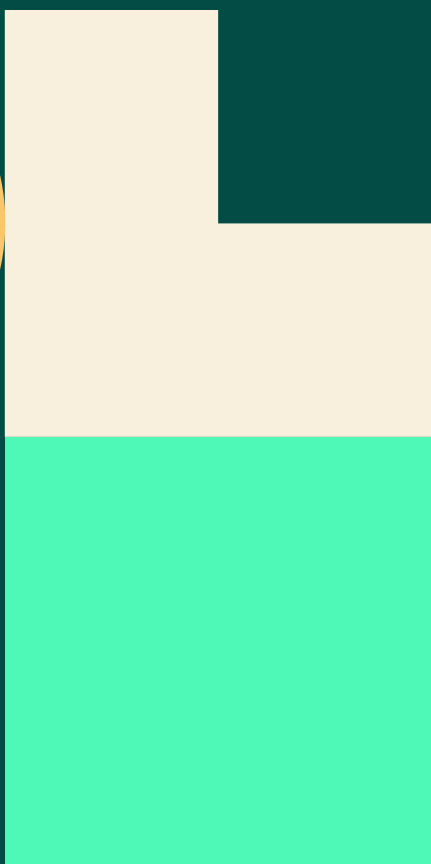
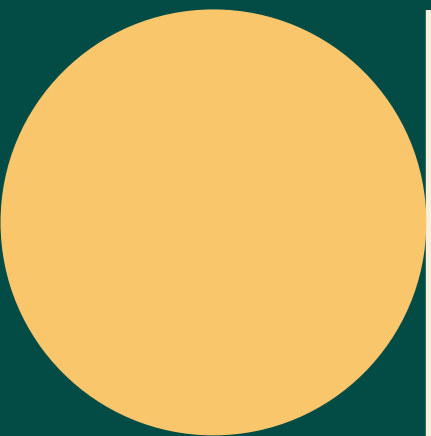
Les om oss

Foreldresamarbeid i kriser

Film

Foreldresamarbeid i kriser

POLITIET

Felles bekymring – felles ansvar.

**Om samarbeid med foreldre i
kriminalitetsforebygging.**

Olav Verpe, avsnittsleder ved seksjon for nærpolti i Oslo politidistrikt, enhet Øst,

POLITIET

Tverrfaglig oppfølging av mindreårige lovbrytere, og foreldresamarbeid

Én-til-én oppfølging

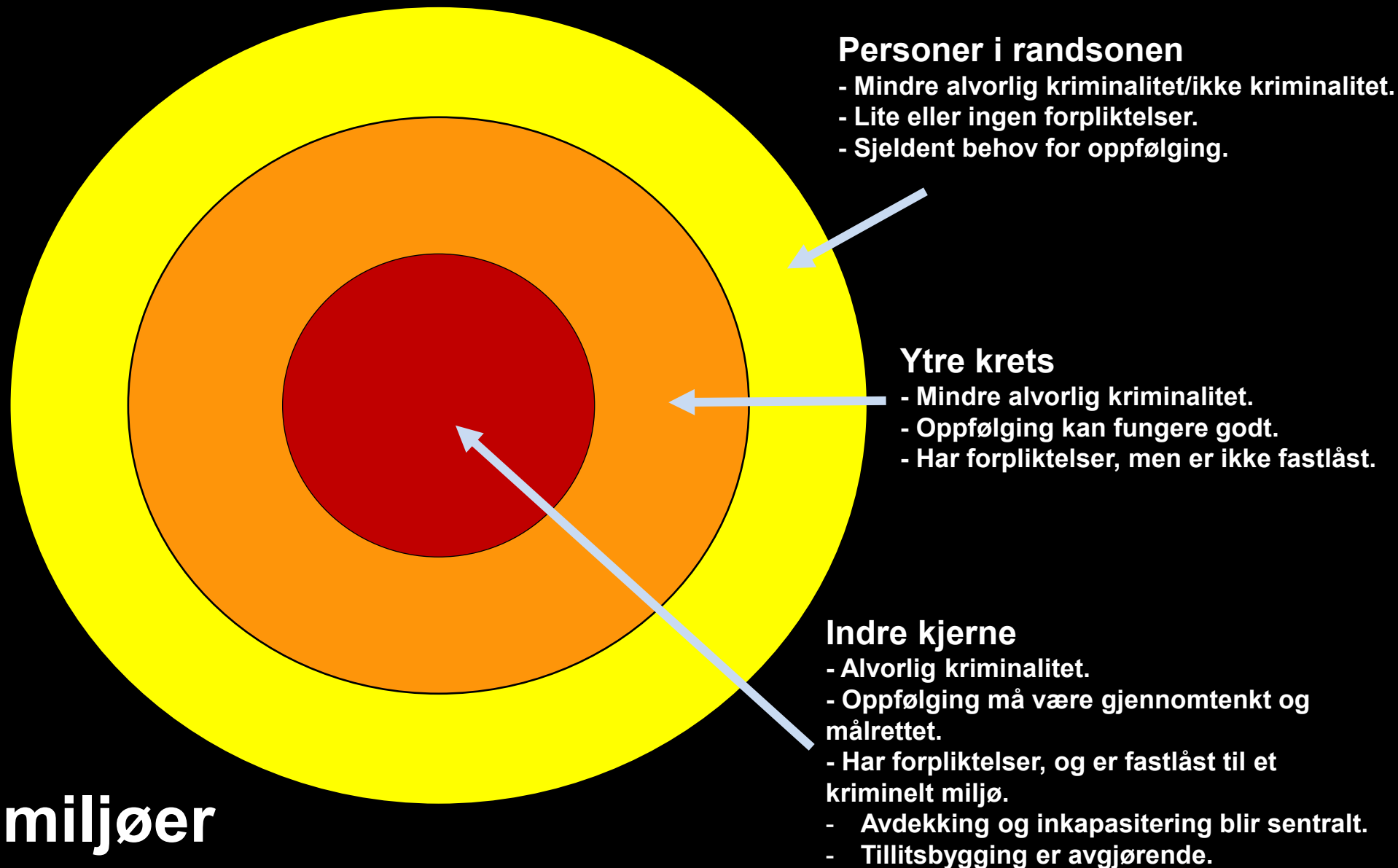
Trygghetsprogrammet

Skoletilbudet OT-Ulven

POLITIET

Kriminelle miljøer

Foreldresamarbeid i kriser

Levekår som barriere for foreldresamarbeid

Hvordan mobilisere alle
foreldre?

Maja, 14

Kriminelle
venner

Verbalt
aggressiv

Havner i
slosskamper

Ruser seg
på alkohol
/hasj

Selger hasj

Stjeler
sminke/
klær

Skulker
skolen

Henger ute
kveld/ natt

Rundkjøringen

- Tina 32 år
- PTSD etter voldelig forhold
- Ute av jobb
- Ubetalte regninger
- Usikre boforhold

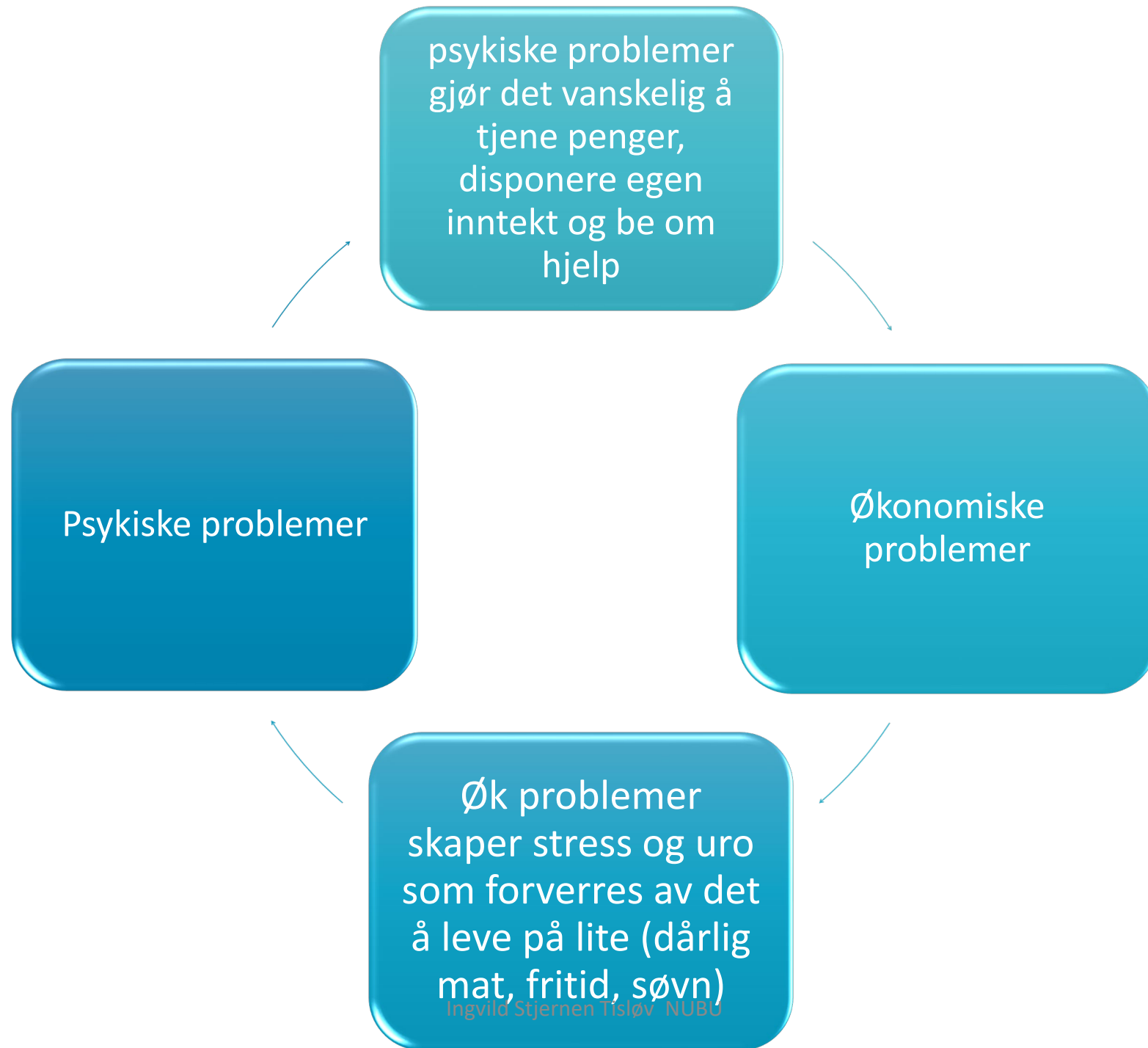
Løsning: foreldreveiledning (og kanskje terapi)

Vanlige utfordringer ved psykisk sykdom

- Hukommelsesproblemer
- Reguleringsvansker
- Problemer med motivasjon/utholdenhet
- Lav tillit
- Konsentrasjonsvansker
- Lav mestringstro
- Problemer med å forstå informasjon
- Problemer med å planlegge
- Svak impuls kontroll

Spiser ikke frokost,
mangler matpakke

Lekser og aktiviteter
som gir ekstraavgifter
(transport etc)

Skam – dekker over
og avviser hjelp

Venner fra familier
med god råd – føler
seg annerledes

Ikke råd til busskort

Ikke råd til kino,
shoppe, ta en kaffe

Ofte tom for data/
ødelagt mobil

Mangler klær &
utstyr (ipad/pc,
skrivesaker, gymtøy,
uteklær)

Ingen tro på
endring

Hus til salgs – utrygg
bosituasjon over år

Bekymrer seg mye
for økonomi

Krangler om
økonomi

Mamma lite tilstede
– fysisk (arbeid) &
mentalt (søvn)

Kan ikke delta på
turer/ cuper

mor kan ikke kjøre
til kamp/ dugnad

Sko, strømper og
leggbeskyttere for
smått

Ikke vært på ferie
med mamma så
lenge hun kan huske

Et annet utgangspunkt:

- Stabilt hjem
- Mor i jobb + psykisk helse
- Bedre oversikt over utgifter
- Styrket og mer forutsigbar økonomi
- Frokost + relasjon til lærer
- Fotball + sommerleir
- Sinnemestring

Nav,
fastlege,
DPS,
lokalt
gartneri

Skolen,
kontaktlærer,
assistent

Idrettslaget, skolen,
byttestua,
barnevernet

Gjeldsrådgiver,
nav,
barnevernet

Nav, boligkontoret,
psykologen

Håp for fremtiden

- At det blir tatt grep som stanser veksten i ulikhet og levekårsutfordringer i befolkningen (målrettet universalisme!)
- At betalingsproblemer og fattigdom blir kartlagt og adressert i alle hjelpeinstanser
- ... og at vi slutter med tiltak som øker stigma eller den økonomiske byrden for mennesker i en sårbar situasjon

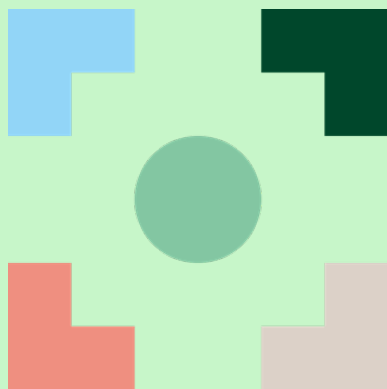
Referanser

- Delgadillo, J., Farnfield, A., & North, A. (2018). Social inequalities in the demand, supply and utilisation of psychological treatment. *Counselling and Psychotherapy Research*, 18(2), 114-121.
- Frankham, C., Richardson, T., & Maguire, N. (2020). Psychological factors associated with financial hardship and mental health: A systematic review. *Clinical psychology review*, 77, 101832.
- Gladstone, J. J., Jachimowicz, J. M., Greenberg, A. E., & Galinsky, A. D. (2021). Financial shame spirals: How shame intensifies financial hardship. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 167, 42-56.
- Hammar, Åsa. (2016). Nedsatt kognitivt funksjonsnivå ved depresjon – anbefalinger i en klinisk hverdag. *Best Practice*, (1), 16-18.
- Heartward Strategic. (2022). Money and health.
<https://www.financialcapability.gov.au/sites/www.financialcapability.gov.au/files/2022-09/money-mental-health-research.pdf>
- Hiilamo, H. (2021). The Legacy of Economic Recession in Terms of Over-Indebtedness: A Framework and Review of the Evidence. *Social Policy and Society*, 20(1), 111–124.
- Kempson, E., & Poppe, C. (2024). The low self-efficacy trap: why people with vulnerabilities experience prolonged periods with payment problems. *Frontiers in Behavioral Economics*, 3, 1368877.
- McGurk, S. R., Twamley, E. W., Sitzler, D. I., McHugo, G. J., & Mueser, K. T. (2007). A meta-analysis of cognitive remediation in schizophrenia. *American Journal of Psychiatry*, 164(12), 1791-1802.
- Rzadkowska, J. (2024). Fattigdom som elefanten i psykologkontoret. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 61 (1), 44-47.
- Rock, P. L., Roiser, J. P., Riedel, W. J., & Blackwell, A. (2014). Cognitive impairment in depression: a systematic review and meta-analysis. *Psychological medicine*, 44(10), 2029-2040.

Foreldresamarbeid

hvorfor er det viktig og hvordan lykkes?

Områdesatsingene i Oslo
Delprogram oppvekst og utdanning

Oslo

Følg oss på LinkedIn

